

НОВИ САД - На данашњи дан 1901. године умро је српски писац, новинар и адвокат Светозар Милетић, вођа Срба у Војводини у борби за национална права у Аустро-Угарској, борац за либералне реформе и непомирљиви противник клерикализма. Био је покретач и водећа личност Уједињене омладине српске, потом оснивач и вођа Српске народне слободоумне странке. Гимназију је похађао у Новом Саду, Модри и Пожуну (сада Братислава), а Правни факултет у Бечу, где је докторирао 1854. Већ на студијама имао је значајну улогу међу панславистичком омладином. Први пут је за посланика Српског црквеног сабора изабран 1864. а за посланика у Хрватско-славонском и Угарском сабору 1865. Као истакнути српски националиста осуђен је 1870. на годину дана затвора, а 1876. поново је ухапшен и после годину и по дана у истражном затвору осуђен на пет година робије за велеиздају. Мада се посветио политичкој борби, писао је и песме - најзначајнија је "Спасова ноћ", а најпознатија "Већ се српска застава свуда вије јавно". Литерарни рад почео је слободарским стиховима у часопису "Славјанка", чији је био уредник и издавач. Био је први уредник листа "Застава", који је окупљао бројне српске писце и националне раднике тог доба.

Данас је уторак, 4. фебруар 2020. До краја године има 331 дана.

211- Умро је римски цар Лукије Септимије Север Пертинакс, оснивач династије Севера. Ограничио је власт Сената, уместо којег је "Царски савет" почео да издаје законе. Ослањао се искључиво на армију и започео је низ такозваних војничких царева, пошто је после његове смрти, војска почела самовољно да поставља, збацује и уклања царева, све до ступања на престо Диоклецијана 285.

1746- Рођен је пољски национални јунак Тадеуш Анжеј Бонавентура Кошћушко, амерички генерал и учесник Америчког рата за независност и ађутант Џорџа Вашингтона, касније првог председника САД. По повратку у Пољску подигао је устанак против Руса, али је његова војска поражена у октобру 1794. у бици код Мацјејовица, а он је рањен и заробљен. Пуштен је на слободу 1796. под условом да се одрекне акција против Русије, после чега је отишао у избеглиштво и 1817. је умро у Швајцарској.

1783- Велика Британија је у Паризу потписала споразум о признању САД, чиме је окончан осмогодишњи британско-амерички рат, познат као Амерички рат за независност.

1789- За првог председника САД изабран је Џорџ Вашингтон, који је у рату за независност од Велике Британије од 1775. до 1783. командовао војском колониста. Био је председник осам година (два мандата), али се повукао разочаран 1797. и одбио је да се трећи пут кандидује за шефа државе.

1872- Рођен је Гоце Делчев. У Софији је избачен из војне школе пошто је био социјалистички орјентисан. Касније, због ниског раста није примљен на Војну академију у Београду. Две године био је учитељ, а 1896. је с малом четом почео борбу против Турака. Залагао се за федерацију балканских земаља. Погинуо је у борби против Турака у мају 1903. три месеца пре избијања Илинденског устанка, чији је почетак одлагао с правом сматрајући да је преурањен и слабо припремљен. Македонци га сматрају својим националним јунаком, али и Бугари.

1881- Рођен је совјетски војсковођа и политичар руског порекла Климент Јефремович Ворошилов, маршал Совјетског Савеза, учесник револуција 1905. и Октобарске револуције 1917. У грађанском рату од 1918. до 1920. успешно је водио операције против белогардејаца и страних интервенционистичких трупа, а од 1925. до 1940. био је совјетски министар одбране. У Другом светском рату командовао је јединицама Северозападног правца и Лењинградског фронта. Од 1946. до 1953. био је заменик совјетског председника владе, а потом после смрти Стаљина, до 1960. председник Президијума Врховног совјета.

1889- Рођен је југословенски историчар Виктор Новак, професор Загребачког, потом Београдског универзитета, члан Српске академије наука и уметности и оснивач Историјског института САНУ. Дипломирао је на Филозофском факултету у Загребу, а

латински и помоћне историјске науке специјализовао је у Ватиканској школи у Риму. На Београдском универзитету од 1924. до 1959. предавао је латинску палеографију, дипломатику и методологију наставе историје. Објавио је велики број расправа и студија из историје југословенских народа и историје књижевности. У капиталном делу "Магнум цримен", објављеном убрзо после Другог светског рата, документовао је злочин геноцида хрватског усташког режима над Србима у "Независној Држави Хрватској". Био је веома активан и у музичком животу као председник Првог београдског певачког друштва и иницијатор оснивања Јужнословенског певачког савеза у Београду и Свесловенског певачког савеза у Прагу. Остала дела: "Антологија југословенске мисли и народног јединства", "Латинска палеографија", "Ватикан и Југославија", "Сцриптура Беневентана", "Евангелиариум Спалатенсе", "Масарик и Југословени", "Из римске књижевности", "Свесловенска мисао", "Два антипода", "Фрањо Рачки", "Валтазар Богишић и Фрањо Рачки", "Никола Вулић, научник и човек".

1890 -Рођен је Драгослав Стојановић, српски сликар, карикатуриста и новинар. Био је сарадник листа "Ошишани јез", аутор је познатог заглавља с језом који се огледа у огледалу. У међуратном периоду ради у београдском листу "Време" и предаје декоративно сликарство на Уметничкој школи у Београду. Године 1942. након повратка из логора у Нирнбергу, ради у листу Недићеве владе "Ново време". Стрељан је 1945. због плаката "Мајко Србијо помози" који је влада Милана Недића, наручила како би утицала на јавност Србије с циљем збрињавања избеглица из усташке Хрватске, што је окарактерисано као сарадња "на пољу пропаганде са немачким фашистичким окупатором". Окружни суд у Београду 2007. донео је Одлуку о његовој рехабилитацији.

1897- Рођен је немачки политичар и економиста Лудвиг Ерхард, западнонемачки канцелар од 1963. до 1966, главни архитекта привредног опоравка и успона Западне Немачке после Другог светског рата.

1899- На Филипинима је избила побуна против САД, које су одбиле да дају независност тој бившој шпанској колонији. У време Шпанско-америчког рата, вођа филипинског револуционарног покрета генерал Емилио Агиналдо прогласио је независност у јулу 1898. што су САД игнорисале кад им је Шпанија препустила ту пацифичку острвску земљу споразумом у Паризу у децембру 1898. Филипини су стекли независност тек 1946.

1900- Рођен је француски писац Жак Анри Мари Превер, назван "песник Париза". Почео је под утицајем надреалиста, али је временом изградио оригиналан израз једноставне и сажете форме. Његову поезију карактерише револт, младалачки цинизам, исмевање ауторитета. Написао је више поетских сценарија, можда најлепших у француској

кинематографији, за филмове режисера Марсела Карнеа "Обала у магли", "Хотел Север", "Дан се рађа", "Љубавници из Вероне", "Деца раја", "Врата ноћи". Дела: збирке песама "Речи", "Велики пролећни бал", "Киша и лепо време".

1902- Рођен је амерички пилот Чарлс Огастас Линдберг, који је први прелетео Атлантски океан. Авионом "Дух Сент Луиса" у мају 1927. прелетео је за 33 часа и 32 минута 5.856 километара од Њујорка до Париза, што је прави подвиг јер тада није било ни радара ни сигурних радио-веза. После отмице и убиства његовог сина Чарлса 1932, у САД је донесен тзв. Линдбергов закон којим је за отмицу предвиђена смртна казна. По доласку на власт у Немачкој Адолфа Хитлера, јавно је испољавао симпатије за нацизам и противио се уласку САД у Други светски рат против Сила осовине.

1904- Јапанска ратна морнарица блокирала је руску далекоисточну луку Порт Артур, што је био увод у Руско-јапански рат, који је четири дана касније започео Јапан без објаве рата.

1908- Рођен је српски сликар Предраг-Пеђа Милосављевић, члан Српске академије наука и уметности. Студирао је права у Суботици, а затим био у дипломатској служби у Паризу, Мадриду, Лондону. Међународну репутацију је стекао 1937. на изложби у Паризу на којој је добио "Гран при". Написао је есеје "Између трубе и тишине" и драму "Зопир".

1927- Умро је сердар Јанко Вукотић. Као начелник штаба црногорске Врховне команде, командовао је 1915. Санџачком војском, и вероватно је пресудно утицао на победу у бици код Мојковца. Био је присталица уједињења Срба у једну државу и противио се Николи Петровићу и његовој политици упереној против уједињења Срба.

1930- Рођен је српски писац Борислав Пекић, романијер са изразитим смислом за суптилно нијансирање, психолошку и друштвену анализу, прожету ироничним односом према свету. Због припадности илегалној организацији "Савез демократске омладине Југославије" после Другог светског рата, провео је неколико година на робији. Један је од оснивача обновљене Демократске странке 1989. године. Дела: романи "Време чуда", "Ходочашће Арсенија Његована", "Успење и суноврат Икара Гулбекијана", "Како упокојити вампира", "Златно руно", "Атлантида", "Нови Јерусалим", "Аргонаути", "Писма из туђине", "Године које су појели скакавци", "Беснило", драме "Како забавити господина Мартина", "На лудом белом камену", сценарио за филм "Дан четрнаести".

1938- Припремајући се за рат, Адолф Хитлер је преузео ресор министра рата Немачке, а за шефа дипломатије именовао је Јоахима фон Рибентропа.

1940- Совјетске трупе пробиле су фронт у Карелији, у Совјетско-финском рату, започетом у новембру 1939. Финци су у почетку имали успеха, али је рат после продора у Карелију окончан поразом Финске. Мировним уговором потписаним у марту 1940. у Москви, совјетско-финска граница је исправљена на штету Финске. У рату је погинуло 48.000 совјетских и 32.000 финских војника.

1945- Совјетски лидер Стаљин, председник САД Френклин Рузвелт и британски премијер Винстон Черчил отпочели су у дворцу Ливадија, у Јалти на Криму, осмодневне разговоре о уређењу света после Другог светског рата. Постигнута је сагласност о формирању Уједињених нација, разоружању Немачке и њеној подели на окупационе зоне, искорењивању нацизма и извођењу ратних злочинаца пред суд. Споразумели су се и да нова југословенска влада буде састављена на основу споразума Јосипа Броза Тита лидера Партизанског покрета отпора и председника избегличке краљевске владе у Лондону Ивана Шубашића.

1946- Председник владе Србије у Другом светском рату, под окупацијом, генерал Милан Недић је, према званичној верзији, извршио самоубиство током истражног поступка. У међуратном периоду налазио се на месту начелника Генералштаба и министра војске и морнарице, а у време инвазије Немачке командовао је Трећом групом армија. Његова улога се различито тумачи у историографији, од тезе да је био издајник у служби окупатора, до тезе да је у питању трагична фигура, човек који је свесно жртвовао углед преуевши функцију шефа владе у окупираној земљи како би, колико је то могуће, ублажио трагедију српског народа. Несумњиво је да су органи његове владе у најтежим условима збринули оне који су избегли од хрватских усташких злочина у "Независној Држави Хрватској", као и са других окупираних територија, укупно више стотина хиљада лица. Учествовао је у ослободилачким ратовима које је водила Србија 1912-1918. и из њих је изашао као веома угледан. Дела: "Српска војска и солунска офанзива", "Српска војска на албанској голготи", "Краљ Александар I ујединитељ".

1948- Цејлон (садашња Шри Ланка) добио је самоуправу у оквиру Британског комонвелта.

1961- У Анголи је ослободилачки покрет почео борбу против португалских колонијалних власти. Режим у Лисабону одговорио је оштром репресијом. Ангола је била португалски посед од 1483. а стекла је независност 1975.

1966- Приликом пада јапанског путничког авиона типа "Боинг 727" у Токијски залив, погинуле су 133 особе, путници и чланови посаде.

1972- Велика Британија и девет других земаља признале су Источни Пакистан као независну државу Бангладеш.

1974- Гренада је стекла независност у оквиру Британског комонвелта.

1976- Приликом земљотреса у Гватемали чак милион и по лица је остало је без крова над главом, а 23.000 је погинуло.

1976- Главни град Мозамбика (бивша Португалска Источна Африка) Лоренсо Маркеш преименован је у Мапуто.

1978- Џунијус Џајавордене преузео је дужност првог председника Шри Ланке.

1980- Умро је српски сликар Стојан Аралица, члан Српске академије наука и уметности, мајстор са изразитим осећањем за боју. После студија у Минхену, Риму и Паризу, пропутовао је Шпанију, северну Африку и Италију и дуго је живео у Паризу, а од 1948. у Београду. Најчешће је сликао пределе и мртву природу, у почетку под утицајем минхенске школе и париске школе Андре Лота, да би потом изградио стил на искуствима постимпресионизма, стварајући слике које одликује наглашено осећање за боју и прозачна атмосфера. У последњој фази приближио се апстракцији.

1989- У оружаном побуну оборен је диктатор Парагваја Алфредо Стреснер, који је владао 35 година, дуже од било кога у 20. веку у некој од јужноамеричких држава. У

побуни је погинуло више од 300 особа, махом војника. Председник Парагваја постао је генерал Андрес Родригез, близак Стреснеров сарадник.

1990- У нападу из заседе на аутобус са израелским туристима, исламски терористи убили су у Египту девет туриста и двојицу египатских полицајаца и ранили 20 лица.

1992- Трупe лојалне председнику Венецуеле Карлосу Андресу Пересу угушиле су покушај војног удара.

1997- У судару два војна израелска хеликоптера типа "Цх-53 сикорски" погинула су 73 војника.

2003 -Посланици Већа република и Већа грађана Скупштине Савезне Републике Југославије усвојили су Уставну повељу Државне заједнице Србија и Црна Гора, чиме је СРЈ претворена у знатно лабавију Државну заједницу - која се показала као краткотрајна.

2003- Умро је Стефан Боца, епископ Српске православне цркве, професор богословља и црквени писац. Био је професор Богословије Светог Саве у манастиру Раковица, а потом наставља студије на Колеџу Светог Августина у Кентерберију, где га је затекао избор за епископа далматинског. Подигао је и обновио десетине храмова српске цркве, отворио богословију у манастиру Крка, написао, објавио, превео и публикувао низ важних дела: "Катихизис Источне Православне Цркве", "Православна Далмација" Н. Милаша, "Манастир Крупа 1317-1967", "Далматински епископ Симеон Кончаревић и његово доба", "Далматинска Лазарица и православни Косовљани", "Осам векова Студенице". Један је од најзаслужнијих за подизање нове зграде Богословског факултета у Београду. Био је активан и цењен у светским екуменским круговима.

2005- Италијанска новинарка Ђулијана Згрена, дописница италијанских дневних новина "Ил Манифесто", отета је у центру Багдада. Ослобођена је 3. марта, али је 4. марта, на путу до аеродрома, на ауто у којем се налазила пуцала америчка патрола. Згрена је рањена, а италијански агент тајне службе Никола Калипари је, штитећи је, погинуо.

2005- Јулија Тимошенко, један од лидера "наранцасте револуције" постала је прва жена председник владе Украјине.

2006- Умрла је Бети Фридан, која је својом књигом "Женска мистика" поставила темеље модерног феминистичког покрета. Основала је Националну организацију за жене. Умрла је на свој рођендан, у 85. години.

(Танјуг)